

Tämän sivun alkukielistä versiota on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

kroaatti

Swipe to change

Perusoikeudet

Kroatia

Kansalliset tuomioistuimet

Oikeusasiamies

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Henkilötietojen suoja

Maksuton oikeusapu

Kansalliset tuomioistuimet

Tuomioistuimilla on erityinen asema ihmisoikeuksien suojelussa. Ne ovat lakisääteisiä elimiä, joiden riippumattomuus on taattu perustuslaissa. Perustuslaillisten oikeuksien ja vapauksien toteutumisen turvana on erityinen mekanismi: perustuslakivalitus. Valituksen voi tehdä kansalainen, joka katsoo, että kansallinen viranomainen, paikallinen tai alueellinen itsehallintoelin tai muu julkisoikeudellinen yhteisö on loukannut hänen perustuslaissa turvattuja ihmisoikeuksiaan tai perusvapauksiaan päätöksellä, joka koskee hänen oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan tai häneen kohdistuvaa rikosepäilyä tai -syytettyä. Valituksen voi tehdä vasta, kun kaikki muut käytettävissä olevat oikeussuojakeinot on käytetty.

Ustavni sud Republike Hrvatske

(Kroatian perustuslakituomioistuin)

Trg svetog Marka 4

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 640 02 51

Faksi: (+385-1) 455 10 55

<https://www.usud.hr/>

Vrhovni sud Republike Hrvatske

(Kroatian korkein oikeus)

Trg Nikole Šubića Zrinskog 3

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 486 22 22, (+385-1) 481 00 36

Faksi: (+385-1) 481 00 35

Sähköposti: vsrh@vsrh.hr

<http://www.vsrh.hr/>

Maakunnalliset tuomioistuimet (209 Kb) (luettelo maakunnallisista tuomioistuimista)

Kunnalliset tuomioistuimet (296 Kb) (luettelo kunnallisista tuomioistuimista)

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

(Kroatian ylin kauppantuomioistuin)

Berislavićeva 11

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 489 68 88

Faksi: (+385-1) 487 23 29

<http://www.vtsrh.hr/> />

Kauppantuomioistuimet (192 Kb) (luettelo kauppantuomioistuimista)

Visoki upravni sud Republike Hrvatske

(Kroatian korkein hallinto-oikeus)

Frankopanska 16

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 480 78 00

Faksi: (+385-1) 480 79 28

<http://www.upravnisudrh.hr/>

Luettelo hallintotuomioistuimista (180 Kb)

Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske

(Kroatian ylin rikostuomioistuin)

Ulica Augusta Šenoje 30

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 480 75 10

Faksi: (+385-1) 461 12 91

Sähköposti: predsjednik@vpsrh.pravosudje.hr

<http://sudovi.pravosudje.hr/VPSRH/>

Rikostuomioistuimet (274 Kb) (luettelo rikostuomioistuimista)

Oikeusasiamies

Pučki pravobranitelj

Trg hrvatskih velikana 6

10 000 Zagreb

Kroatia

Puhelin: (+385-1) 485 18 55, (+385-1) 485 18 53

Sähköposti: info@ombudsman.hr

Faksi: (+385-1) 643 16 28

Kroatian perustuslain 93 §:n mukaan oikeusasiamies edistää ja suojelee Kroatian parlamentin edustajana ihmisoikeuksia ja vapauksia, jotka on määritelty perustuslaissa, laeissa ja Kroatian allekirjoittamissa ihmisoikeuksia ja vapauksia koskevista kansainvälisissä sopimuksissa.

Parlamentti valitsee oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehet kahdeksan vuoden toimikaudeksi. Oikeusasiamiehen tehtävänä on suojella kansalaisia valtion elinten tai muiden julkista valtaa käyttävien oikeushenkilöiden toimista aiheutuvilta ihmisoikeusloukkauksilta. Hänen keskeisiin tehtäviinsä kuuluvat myös syrjinnän torjunta sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rankaisemisen kansallisen estomekanismin toiminnot. Oikeusasiamies toimii työssään itsenäisesti ja riippumattomasti.

Vastuualueet:

Ihmisoikeuksien suojeleminen

Kansalaisilla on oikeus tehdä kantelu oikeusasiamiehelle, jos he katsovat, että viranomaiset ovat loukanneet heidän oikeuksiaan. Oikeusasiamies tutkii kantelun kohteena olevan asian saamiensa asiakirjojen perusteella. Kaikki julkisoikeudelliset yhteisöt eli valtion elimet, paikalliset ja alueelliset itsehallintoelimet ja muut julkiset elimet ovat velvollisia toimittamaan kaikki pyydyt tiedot.

Oikeusasiamies voi antaa vahvistettujen tosiseikkojen perusteella lausuntoja ja suosituksia ja tehdä ilmoituksia asianomaisille viranomaisille tai ylemmille elimille ja tarvittaessa ilmoittaa asiasta parlamentille.

Oikeusasiamies tarkistaa myös, ovatko säädökset Kroatian perustuslain ja ihmisoikeuksien suojeleminen koskevien kansainvälisten sopimusten mukaisia, ja hän voi pyytää hallitusta muuttamaan tai hyväksymään ihmisoikeuksia koskevia säädöksiä. Lisäksi hän voi pyytää parlamenttia yhdenmukaistamaan säädöksiä perustuslain ja muiden lakien kanssa. Hänellä on oikeus panna vireille menettely perustuslakuomioistuimessa lakien ja muiden säädösten perustuslainmukaisuuden tutkimiseksi.

Ihmisoikeuksien edistäminen

Ihmisoikeuksien edistämiseen kuuluu tutkimusten ja analyysien tekeminen, tietokantojen ja asiakirja-aineiston kehittäminen ja ylläpitäminen, oikea-aikainen ja säännöllinen tiedottaminen yleisölle ja sidosryhmille, aktiivinen yhteistyö kansalaisjärjestöjen, kansainvälisten järjestöjen ja akateemisten tutkimuslaitosten kanssa sekä aloitteiden tekeminen lainsäädännön mukauttamiseksi kansainvälisiin ja eurooppalaisiin normeihin ja kyseisen lainsäädännön soveltamiseksi.

Syrjinnän torjunta

Oikeusasiamies vastaanottaa kanteluita luonnollisilta henkilöiltä ja oikeushenkilöiltä, antaa tietoa oikeuksista ja velvollisuuksista sekä oikeus- ja muun suojan saantimahdollisuuksista, tutkii kanteluita ja ryhtyy toimivaltansa rajoissa toimiin syrjinnän poistamiseksi ja syrjinnän kohteeksi joutuneiden henkilöiden oikeuksien suojaamiseksi (paitsi jos vireillä on oikeudenkäynti), hoitaa sovittelumenettelyjä, joissa asia on mahdollista ratkaista tuomioistuimen ulkopuolella molempien osapuolten suostumuksella, ja toimittaa syrjintää koskevat rikosilmoitukset toimivaltaiseen syyttäjänvirastoon.

Kansallinen estomekanismi

Oikeusasiamies hoitaa kansallisen estomekanismin toimintoja kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rankaisemisen ehkäisemiseksi paikoissa, joissa pidetään vapautensa menettäneitä henkilöitä, kuten säilöön otettuja, pidätettyjä tai muussa viranomaisvalvonnassa olevia henkilöitä, ja joista kyseiset henkilöt eivät voi poistua tahtonsa mukaan.

Oikeusasiamiehen toimiston edustajat tekevät käyntejä vankiloihin ja muihin rangaistuslaitoksiin, säilöönottoyksiköihin ja erilaisiin psykiatriin hoitolaitoksiin vapautensa kokonaan tai osittain menettäneiden henkilöiden suojelemiseksi ennalta ehkäisevin toimenpitein.

Kansallinen ihmisoikeusinstituutio (NHRI)

Oikeusasiamies on ollut vuodesta 2009 lähtien Kroatian ainoa ihmisoikeuksia suojeleva ja edistävä kansallinen instituutio (Nacionalna institucija za zaštitu i promociju ljudskih prava, NHRI), jolle on myönnetty A-status kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden riippumattomuutta määrittelevien YK:n Pariisin-periaatteiden mukaisesti.

A-status merkitsee institutionaalisen riippumattomuuden korkeinta tasoa. Oikeusasiamiehen toimisto sai A-statusuksen uudelleen heinäkuussa 2013 YK:n tutkittua, miten sen suositukset riippumattoman aseman säilyttämisestä ja edistämisestä ovat toteutuneet.

Erikoistuneet ihmisoikeuselimet

Lapsiasiavaltuutettu

Pravobranitelj za djecu

Teslina 10

10 000 Zagreb

Kroatia

Sähköposti: info@djete.hr

Puhelin: (+385-1) 492 96 69

Faksi: (+385-1) 492 12 77

<http://www.djete.hr/>

Tehtävät

Lapsiasiavaltuutetun toimisto tarkistaa, ovatko Kroatian lapsen oikeuksien ja edun suojeleminen koskevat lait ja muut säädökset maan perustuslain, lapsen oikeuksien yleissopimuksen sekä muiden lapsen oikeuksien ja edun suojeleminen koskevien kansainvälisten asiakirjojen mukaisia. Toimisto seuraa yksittäisten oikeuksien loukkauksia ja tutkii lapsen oikeuksien ja edun loukkausten yleisyyttä ja eri muotoja. Se ajaa myös erityistarpeisten lasten oikeuksien ja edun suojeleminen ja edistämistä sekä ehdottaa toimenpiteitä kattavan lapsen oikeuksien suojeleminen ja edistämisen järjestelmän rakentamiseksi ja lasten edun vaarantavan vahingollisen toiminnan ehkäisemiseksi. Lisäksi se antaa lapsille tietoja ja neuvoja heidän oikeuksiensa ja etunsa toteuttamisesta ja suojeleminen, tekee yhteistyötä lasten kanssa, rohkaisee heitä ilmaisemaan mielipiteensä ja ottaa ne huomioon, tekee aloitteita lasten aseman parantamiseen tähtäävistä julkisista toimenpiteistä ja osallistuu sellaisiin sekä ehdottaa toimenpiteitä lasten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi yhteiskunnassa. Toimistolla on oikeus tutustua lasten oikeuksia ja suojeleminen koskeviin tietoihin ja asiakirjoihin niiden luottamuksellisuudesta riippumatta. Lisäksi sillä on oikeus tehdä tarkastuksia lapsista lain nojalla huolehtivissa laitoksissa, valtion elimissä ja oikeushenkilöiden ja luonnollisten henkilöiden luona sekä uskonnollisissa yhteisöissä, joissa asuu lapsia tai joihin on sijoitettu lapsia väliaikaisesti tai pysyvästi.

Jos lapsiasiavaltuutetun toimisto toteaa, että lapsi on joutunut fyysisen tai henkisen väkivallan, seksuaalisen häirinnän, kaltoinkohtelun, hyväksikäytön, laiminlyönnin tai välinpitämättömyyden kohteeksi, sen on ilmoitettava siitä viipymättä toimivaltaiseen syyttäjänvirastoon ja sosiaalihuoltoon ja ehdotettava

toimenpiteitä lapsen oikeuksien ja edun suojelemiseksi. Toimisto voi pyytää ammatillista apua lasten suojelua, hoitoa, kehitystä ja oikeuksia tutkivilta asiantuntijoilta ja laitoksilta, ja sen on saatava tällaista apua kohtuullisen ajan kuluessa.

Tasa-arvovaltuutettu

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova

Preobraženska 4/1

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 484 81 00

Faksi: (+385-1) 484 46 00

Sähköposti: ravnopravnost@prs.hr

<http://www.prs.hr/>

Tehtävät

Tasa-arvovaltuutetun toimisto käsittelee kanteluita sukupuoleen, siviilisäätyyn, perheasemaan tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvasta syrjinnästä. Se tutkii sukupuolten tasa-arvoperiaatteen rikkomisia sekä kansallisten viranomaisten, paikallisten tai alueellisten itsehallintoelinten, muiden julkisten elinten tai näiden työntekijöiden ja muiden oikeushenkilöiden ja luonnollisten henkilöiden harjoittamaa, yksilöihin tai ryhmiin kohdistuvaa syrjintää.

Tasa-arvovaltuutetulla on oikeus tehdä ilmoituksia ja ehdotuksia ja antaa suosituksia.

Jos tasa-arvovaltuutettu katsoo, että sukupuolten tasa-arvoperiaatetta on rikottu, hän voi pyytää arvioimaan lain perustuslainmukaisuutta tai muiden säädösten perustuslainmukaisuutta ja lainmukaisuutta.

Vammaisvaltuutettu

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom

Savska cesta 41/3

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 610 21 70

Faksi: (+385-1) 617 79 01

Sähköposti: ured@posi.hr

Tehtävät

Vammaisvaltuutetun toimisto on itsenäinen kansallinen elin, jonka päätehtävänä on valvoa ja edistää Kroatian perustuslakiin, kansainvälisiin sopimuksiin ja lakeihin perustuvia vammaisten oikeuksia. Jos näitä oikeuksia on loukattu, vammaisvaltuutetulla on oikeus tehdä ilmoitus, ehdottaa toimenpiteitä, antaa suosituksia, tiedottaa ja pyytää raportteja toteutetuista toimista.

Jos vammaisvaltuutettu katsoo, että oikeudellinen ratkaisu on vahingollinen vammaisten henkilöiden tai kehityshäiriöisten lasten kannalta, epää heiltä jotakin tai asettaa heidät muihin nähden epäedullisempaan asemaan, hän tekee ehdotuksen kyseisen ratkaisun muuttamisesta.

Vammaisvaltuutetun toimisto vastaanottaa kanteluita vammaisilta ja heidän etujaan ajavilta, tutkii kanteluita vammaisten oikeuksien loukkauksista ja pyrkii löytämään parhaan mahdollisen ratkaisun yhdessä tällaisten asioiden ratkaisemisesta vastaavien tahojen kanssa.

Vammaisvaltuutettu antaa vammaisille neuvontaa heidän oikeuksiensa ja etunsa toteuttamisesta ja suojelusta.

Henkilötietojen suoja

Tietosuojavirasto

Agencija za zaštitu osobnih podataka

Martićeva 14

10 000 Zagreb

Puhelin: (+385-1) 460 90 00

Faksi: (+385-1) 460 90 99

Sähköposti: azop@azop.hr

<http://www.azop.hr/>

Tietosuojavirasto on viranomainen, joka hoitaa toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä itsenäisesti ja riippumattomasti. Virasto hoitaa henkilötietojen suojaan liittyviä hallinnollisia ja asiantuntijatehtäviä. Se valvoo viranomaisvaltuuksiensa mukaisesti henkilötietojen suojaamista, nostaa esiin henkilötietojen keräämisessä havaittuja väärinkäytöksiä, laatii luettelon maista ja kansainvälisistä järjestöistä, joissa tietosuojaa säännellään asianmukaisesti, käsittelee tutkintapyyntöjä henkilötietojen suojasta annetussa laissa (*Zakon o zaštiti osobnih podataka*) taattujen oikeuksien loukkauksista ja ylläpitää henkilötietojen keskusrekisteriä.

Maksuton oikeusapu

Oikeusministeriö aloitti maksutonta oikeusapua koskevan lain (*Zakon o besplatnoj pravnoj*) annettuaan työn maksuttoman oikeusavun järjestelmän perustamiseksi. Tehtävä oli laaja ja haastava.

Maksuttoman oikeusavun järjestelmän ansiosta vähävaraisilla kansalaisilla on mahdollisuus hankkia asianajaja ja saada oikeusapua tiettyjä oikeudellisia toimia varten sekä yhtäläiset mahdollisuudet saattaa asiansa käsiteltäväksi oikeudellisissa ja hallinnollisissa menettelyissä.

Maksuttoman oikeusavun järjestelmän ensimmäisen asteen muodostavat kansalaisten hakemuksia käsittelevät valtionhallinnon virastot. Toisena asteena toimii maksuttoman oikeusavun myöntämisestä vastaava oikeusministeriön osasto, joka ratkaisee muutoksenhakuasiat. Osasto myös päättää yhdistysten hyväksymisestä ensivaiheen oikeusapua tarjoajien yhdistysten rekisteriin, ylläpitää rekisteriä ja vastaa ensivaiheen oikeusavun tarjoajien hallinnollisesta ja ammatillisesta valvonnasta.

Maksutonta oikeusapua koskevan lain piiriin kuuluvat seuraavat oikeusavun tarjoajat:

asianajajat

rekisteriin kuuluvat yhdistykset

ammattiliitot

oikeusneuvontapisteet

maakunnissa sijaitsevat valtionhallinnon virastot.

Ensisijaista oikeusapua tarjoavat toimistot, rekisteröidyt yhdistykset ja oikeusneuvontapisteet.

Ensvaiheen oikeusapua tarjoavilla toimistoilla on oikeus antaa yleistä oikeustietoa ja oikeudellista neuvontaa sekä laatia anomuksia.

Toisen vaiheen oikeusapua tarjoavat asianajajat.

Maksuttomasta oikeusavusta annetun lain mukaan henkilön, joka haluaa käyttää oikeuttaan maksuttomaan oikeusapuun, on toimitettava sitä koskeva vakiomuotoinen hakemus asuinmaakunnassaan sijaitsevaan valtionhallinnon virastoon. Hakemukseen on liitettävä kaikkien hakijoiden ja heidän kotitalouteensa kuuluvien aikuisten nimenomainen kirjallinen suostumus kaikkien omaisuutta koskevien tietojen tutkimiseen sekä aineellisen ja oikeudellisen vastuun ottamiseen hakijan väitteiden totuudenmukaisuudesta.

Hakemuslomakkeen voi ladata oikeusministeriön verkkosivuilta tai hakea maakunnissa sijaitsevista valtionhallinnon virastoista, kunnallisista tuomioistuimista tai sosiaaliturvakeskuksista niiden aukioloaikoina.

Hakemuksista ei peritä hallintomaksuja, ja ne on toimitettava henkilökohtaisesti tai kirjattuna kirjeenä.

Oikeusapu kattaa kaikki sen antamisesta aiheutuvat kulut tai osan niistä hakijan taloudellisen tilanteen mukaan. Avunsaaja voi aineellisten olosuhteidensa mukaan osallistua oikeudellisen menettelyn kuluihin tiettyyn prosentiosuuteen saakka.

Jos oikeusapua ei myönnetä täysimääräisenä, avunsaaja maksaa asianajajalle tämän palkkioiden ja kulukorvausten kokonaismäärän ja saamansa korvauksen välisen erotuksen kyseiselle palvelulle asianajajien palkkioita ja kulukorvauksia koskevassa hinnastossa (*Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika*) määritellyn arvon mukaan.

Avunsaajat

Maksuttomasta oikeusavusta annetussa laissa tarkoitettuja oikeusavun saajia ovat

Kroatian kansalaiset

lapset, jotka eivät ole Kroatian kansalaisia ja jotka ovat maassa ilman heistä oikeuden mukaan vastuussa olevaa aikuista

tilapäisesti oleskelevat ulkomaalaiset vastavuoroisuuden perusteella sekä pysyvästi oleskelevat ulkomaalaiset

tilapäistä suojelua saavat ulkomaalaiset

laittomasti oleskelevat ulkomaalaiset ja lyhytaikaisesti oleskelevat ulkomaalaiset, jotka ovat osallisena menettelyssä, jossa päätetään heidän karkottamisesta tai määrätään heidät poistumaan Kroatiasta

turvapaikanhakijat, ulkomaalaiset, toissijaista suojelua saavat ulkomaalaiset ja heidän perheenjäsenensä, jotka oleskelevat laillisesti Kroatiassa ja jotka ovat osallisena menettelyssä, johon ei voi saada oikeusapua minkään erityislain nojalla.

Maksuttomasta oikeusavusta saa lisätietoa [Kroatian oikeusministeriön verkkosivuilta](#) tai sähköpostitse osoitteesta besplatna.pravna.pomoc@pravosudje.hr.

Viestiin vastataan mahdollisimman pian.

Oikeusavusta voi tiedustella myös suoraan maakunnissa sijaitsevista valtionhallinnon virastoista.

Rajat ylittävät riita-asiat

Rajat ylittävällä riita-asialla tarkoitetaan riita-asiaa, jossa oikeusapua hakevan asianosaisen koti- tai asuinpaikka on muussa kuin siinä EU:n jäsenvaltiossa, jossa oikeudenkäynti pidetään tai jossa tuomio on määrä panna täytäntöön.

Oikeusapua annetaan rajat ylittävissä siviili- ja kauppaoikeudellisissa riita-asioissa, sovittelumenettelyissä, tuomioistuimen ulkopuolisissa menettelyissä, virallisten asiakirjojen täytäntöönpanossa ja näihin menettelyihin liittyvässä oikeudellisessa neuvonnassa. Rajat ylittäviä riita-asioita koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta verotus-, tulli- ja muissa hallinnollisissa menettelyissä.

Jos hakija, jonka koti- tai asuinpaikka on Kroatiassa, hakee oikeusapua toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa ratkaistavaa rajat ylittävää riita-asiaa varten, hänen on toimitettava hakemuksensa koti- tai asuinpaikkansa virastoon. Toimivaltaisen viraston on toimitettava hakemus oikeusministeriöön kahdeksan päivän kuluessa sen vastaanottamisesta. Oikeusministeriö käännettää hakemuksen ja sen tueksi esitetyt asiakirjat jäsenvaltion ja toimivaltaisen vastaanottavan viranomaisen jollekin viralliselle kielelle ja toimittaa ne 15 päivän kuluessa niiden vastaanottamisesta sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa oikeudenkäynti pidetään tai jossa tuomio on määrä panna täytäntöön (vastaanottava viranomainen). Jos oikeusapua ei myönnetä, hakijan on maksettava kääntämisestä aiheutuneet kulut.

Hakija voi toimittaa hakemuksen myös suoraan sen jäsenvaltion vastaanottavalle viranomaiselle, jossa oikeudenkäynti pidetään tai jossa tuomio on määrä panna täytäntöön. Hakijalla, jonka koti- tai asuinpaikka on toisessa jäsenvaltiossa ja joka hakee oikeusapua Kroatian tuomioistuimessa ratkaistavaa rajat ylittävää riita-asiaa varten, on oikeus oikeusapuun maksuttomasta oikeusavusta annetun lain mukaisesti. Hakija tai sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa hakijalla on koti- tai asuinpaikka (lähettävä viranomainen), toimittaa oikeusapuhakemuksen Kroatian oikeusministeriöön (vastaanottava viranomainen). Hakemus ja sen tueksi esitetyt asiakirjat on käännettävä kroaatin kielelle, muuten hakemus hylätään.

Hakemukset toimitetaan vakiolomakkeella, josta määrätään 9. marraskuuta 2004 tehdyssä komission päätöksessä 2004/844/EY (päätos oikeussuojakeinojen parantamisesta rajat ylittävissä riita-asioissa vahvistamalla oikeusapuun kyseisissä riita-asioissa liittyvät yhteiset vähimmäisvaatimukset annetun neuvoston direktiivin 2003/8/EY mukaisen vakiolomakkeen laatimisesta oikeusapuhakemuksia varten).

Päivitetty viimeksi: 15/03/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.